

TARSUS ÜNİVERSİTESİ

ÖĞRETİM ÜYELİĞİNE YÜKSELTİLME VE ATANMA ÖLÇÜTLERİ YÖNERGESİ

AMAÇ VE KAPSAM

Madde 1- Bu yönergenin amacı, Tarsus Üniversitesinde öğretim üyeliğine (profesör, doçent ve doktor öğretim üyesi) yükseltme ve atanma için başvuracak adaylarda 2547 Sayılı Kanun'un ilgili maddeleri ile Öğretim Üyeliğine Yükseltme ve Atanma Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen açıklamalar doğrultusunda, asgari ölçütleri belirlemek, değerlendirme raporu hazırlayacak öğretim üyelerine, atamaya yetkili amir ve kurullara kolaylık ve değerlendirmelerde eşgüdüm ve birliktelik sağlayabilmek ve potansiyel adayların kendi durumlarını değerlendirmelerine imkân vermektir.

BAŞVURU ÖLÇÜTLERİ

Madde 2- Yüzde yüz yabancı dille eğitim yapılan birimlere yapılacak doktor öğretim üyesi başvurularında, adayın Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen merkezi yabancı dil sınavından en az 80 puan veya eşdeğeri kabul edilen bir sınavdan bu puan muadili bir puan almış olması gerekir. Diğer birimlere yapılacak doktor öğretim üyesi başvurularında ise adayın Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen merkezi yabancı dil sınavından en az 65 puan veya eşdeğeri kabul edilen bir sınavdan bu puan muadili bir puan almış olması gerekir.

Madde 3- Adayların, kendi unvanları ve alanları için Tablo 1'de tanımlanan asgari puanları almaları gerekir.

Madde 4- Doktor öğretim üyesi kadrosuna yeniden atanabilmek için doktor öğretim üyesi kadrosuna son atandığı tarihten itibaren geçen süre içerisinde ilk atanma için tanımlanan asgari koşulların yeniden sağlanması gerekir.

İSTİSNALAR

Madde 5- Öğretim üyesi temininde ve eğitim-öğretime başlayabilmek veya devam edebilmek için gerekli öğretim üyesi sayısına ulaşmada güçlük çekilen alanlarda, ilân edilen doktor öğretim üyesi kadrolarına başvuran adaylardan Yükseköğretim Kurulu Öğretim Üyeliğine Yükseltme ve Atanma Yönetmeliği'ndeki asgari koşulları sağlayanların Üniversite Yönetim Kurulu Kararı ve Rektörün uygun görmesiyle atanma işlemleri yapılabilir.

YÜRÜRLÜK

Madde 6- Bu yönerge, Yükseköğretim Kurulu'nun onay tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

YÜRÜTME

Madde 7- Bu yönerge, Tarsus Üniversitesi Rektörü tarafından yürütülür.

EKLER

1. Tablo 1. Asgari puanlar.

2. Tablo 2. Değerlendirmede dikkate alınan faaliyetler ve puanları.

Tablo 3. k katsayısı değeri.

Tablo 4. r katsayısı değeri.

Tablo 5. p katsayısı değeri.

3. Tanımlar ve Kısaltmalar.

4. Ölçütlerin değerlendirilmesinde ve puanların hesaplanmasında dikkate alınacak hususlar.

EK 1:

Tablo 1. Asgari puanlar.

Alan	Tablo 2-(3) nolu bölümden alınması gereken asgari puan			Tablo 2'den alınması gereken asgari toplam puan		
	Dr. Öğr. Üyesi	Doçent	Prof.	Dr. Öğr. Üyesi	Doçent	Prof.
Eğitim Bilimleri-Fen Bilimleri ve Matematik- Mühendislik-Sağlık Bilimleri-Ziraat, Orman ve Su Ürünleri	60	120	240 (120*)	120	240	480 (240*)
Filoloji-Hukuk-İlahiyat-Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler- Spor Bilimleri	30	60	120 (60*)	60	120	240 (120*)
Mimarlık, Planlama ve Tasarım	45	90	180 (90*)	90	180	360 (180*)
Güzel Sanatlar	-	-	-	60	120	240 (120*)

*Doçentlik unvanını aldığı tarihten itibaren

EK 2:**Tablo 2. Değerlendirmede dikkate alınan faaliyetler ve puanları.**

Faaliyet	Puan	
1. Proje		
TÜBİTAK 1001, 1003, 3501, 1505, COST, Uluslararası İkili İşbirliği Programları	r*100	
TÜBİTAK 1005, 3001	r*70	
TÜBİTAK 1002	r*50	
H2020 projesi	r*200	
Diğer uluslararası özel veya resmi kurum ve kuruluşlar tarafından desteklenmiş ve dokuz aydan az olmayan Ar-Ge niteliğini haiz proje	r*50	
Diğer kamu veya özel kurum ve kuruluşlar tarafından desteklenmiş ve destek süresi dokuz aydan az olmayan Ar-Ge niteliğini haiz proje	r*30	
		<i>Bölüm puanı</i>
2. Doktora sonrası araştırma		
Yurt dışı araştırma – burslu (Burs alınmadığı durumda puanın yarısı)	8*ay (araştırma süresi)	
Yurt içi araştırma – burslu (Burs alınmadığı durumda puanın yarısı)	4* ay (araştırma süresi)	
		<i>Bölüm puanı</i>
3. Makale		
SCI, SCI-Expanded, SSCI ve AHCI kapsamındaki dergilerde yayınlanmış araştırma makalesi	k*p*60	
SCI, SCI-Expanded, SSCI ve AHCI kapsamındaki dergilerde yayınlanmış derleme veya kısa makale (editöre mektup, yorum, vaka takdimi, teknik not, araştırma notu, özet ve kitap kritiği)	k*p*30	
Alan endeksleri (ÜAK tarafından tanımlanan alanlar için) kapsamındaki dergilerde yayınlanmış araştırma makalesi	k*20	
Alan endeksleri (ÜAK tarafından tanımlanan alanlar için) kapsamındaki dergilerde yayınlanmış derleme veya kısa makale (editöre mektup, yorum, vaka takdimi, teknik not, araştırma notu, özet ve kitap kritiği)	k*10	
Diğer uluslararası hakemli dergilerde yayınlanmış araştırma makalesi	k*15	
Diğer uluslararası hakemli dergilerde yayınlanmış derleme veya kısa makale (editöre mektup, yorum, vaka takdimi, teknik not, araştırma notu, özet ve kitap kritiği)	k*8	
ULAKBİM TR Dizin tarafından taranan ulusal hakemli dergilerde yayınlanmış araştırma makalesi	k*15	
ULAKBİM TR Dizin tarafından taranan ulusal hakemli dergilerde yayınlanmış	k*8	

derleme veya kısa makale (editöre mektup, yorum, vaka takdimi, teknik not, araştırma notu, özet ve kitap kritiği)		
		<i>Bölüm puanı</i>
4. Diğer Ulusal Makale		
Diğer ulusal hakemli dergilerde yayınlanmış araştırma makalesi	k*10	
Diğer ulusal hakemli dergilerde yayınlanmış derleme veya kısa makale (editöre mektup, yorum, vaka takdimi, teknik not, araştırma notu, özet ve kitap kritiği)	k*5	
		<i>Bölüm puanı</i>
5. Editörlük veya Editör Kurulu üyeliği		
SCI, SCI-Expanded, SSCI ve AHCI kapsamındaki dergilerde editörlük ve editör kurulu üyeliği	25	
Alan endeksleri (ÜAK tarafından tanımlanan alanlar için) kapsamındaki dergilerde editörlük veya editör kurulu üyeliği	15	
Diğer uluslararası hakemli dergilerde editörlük ve editör kurulu üyeliği	10	
ULAKBİM TR Dizin tarafından taranan ulusal hakemli dergilerde editörlük ve editör kurulu üyeliği	10	
Diğer ulusal hakemli dergilerde editörlük ve editör kurulu üyeliği	6	
		<i>Bölüm puanı</i>
6. Kitap/ Kitap bölümü		
Tanınmış uluslararası yayınevleri tarafından yayımlanmış özgün bilimsel kitap	k*100	
Tanınmış uluslararası yayınevleri tarafından yayımlanmış özgün bilimsel kitap editörlüğü	k*60	
Tanınmış uluslararası yayınevleri tarafından yayımlanmış özgün bilimsel kitaplarda bölüm yazarlığı (aynı kitapta en çok iki bölüm değerlendirmeye alınır)	k*25	
Tanınmış ulusal yayınevleri tarafından yayımlanmış özgün bilimsel kitap	k*50	
Tanınmış ulusal yayınevleri tarafından yayımlanmış özgün bilimsel kitap editörlüğü	k*30	
Tanınmış ulusal yayınevleri tarafından yayımlanmış özgün bilimsel kitaplarda bölüm yazarlığı (aynı kitapta en çok iki bölüm değerlendirmeye alınır)	k*15	
		<i>Bölüm puanı</i>
7. Ses/görüntü kaydı		
Uluslararası boyutta performansa dayalı yayımlanmış kişisel ses ve/veya görüntü kaydı	20	
Uluslararası boyutta performansa dayalı yayımlanmış karma ses ve/veya görüntü kaydı	10	
Ulusal boyutta performansa dayalı yayımlanmış kişisel ses ve/veya görüntü kaydı	10	
Ulusal boyutta performansa dayalı yayımlanmış karma ses ve/veya görüntü kaydı	5	
		<i>Bölüm puanı</i>
8. Tasarım		
Endüstriyel, çevresel (bina, peyzaj ve iç mekan), grafiksel tasarım, sahne, moda (kumaş, aksesuar veya giysi tasarımı) veya çalgı tasarımı	15	
		<i>Bölüm puanı</i>
9. Sergi		

Özgün yurt dışı bireysel etkinlik (sergi, bienal, trienal, gösteri, dinleti, festival ve gösterim)	30	
Özgün yurt içi bireysel etkinlik (sergi, bienal, trienal, gösteri, dinleti, festival ve gösterim)	15	
Özgün yurt dışı grup/karma/toplu etkinlik (sergi, bienal, trienal, gösteri, dinleti, festival ve gösterim)	15	
Özgün yurt içi grup/karma/toplu etkinlik (sergi, bienal, trienal, gösteri, dinleti, festival ve gösterim)	8	
		<i>Bölüm puanı</i>
10. Patent		
Uluslararası patent	k*120	
Ulusal patent	k*60	
Faydalı model	k*20	
		<i>Bölüm puanı</i>
11. Atıf		
SCI, SCI-Expanded, SSCI ve AHCI kapsamındaki dergilerde yayınlanmış makalelerde atıf	3	
Alan endeksleri (varsa) kapsamındaki dergilerde yayınlanmış makalelerde atıf	1.5	
Diğer uluslararası hakemli dergilerde yayınlanmış makalelerde atıf	1	
ULAKBİM tarafından taranan ulusal hakemli dergilerde yayınlanmış makalelerde atıf	1	
Diğer ulusal hakemli dergilerde yayınlanmış makalelerde atıf	0.5	
Tanınmış uluslararası yayınevleri tarafından yayımlanmış özgün bilimsel kitapta atıf	4	
Tanınmış ulusal yayınevleri tarafından yayımlanmış özgün bilimsel kitapta atıf	2	
Güzel sanatlardaki eserlerin uluslararası kaynak veya yayın organlarında yer alması veya gösterime/dinletime girmesi	8	
Güzel sanatlardaki eserlerin ulusal kaynak veya yayın organlarında yer alması veya gösterime/dinletime girmesi	4	
		<i>Bölüm puanı</i>
12. Tebliğ (Bildiri)		
Düzenli olarak gerçekleştirilen hakemli uluslararası bilimsel etkinlikte (konferans, sempozyum veya kongre) sözlü olarak sunulan ve etkinlik kitabında yayımlanan tam bildiri	k*15	
Düzenli olarak gerçekleştirilen hakemli uluslararası bilimsel etkinlikte (konferans, sempozyum veya kongre) sözlü olarak sunulan ve etkinlik kitabında özet olarak yayımlanan bildiri	k*10	
Düzenli olarak gerçekleştirilen hakemli uluslararası bilimsel etkinlikte (konferans, sempozyum veya kongre) poster olarak sunulan ve etkinlik kitabında yayımlanan tam bildiri	k*10	
Düzenli olarak gerçekleştirilen hakemli uluslararası bilimsel etkinlikte (konferans, sempozyum veya kongre) poster olarak sunulan ve etkinlik kitabında özet olarak yayımlanan bildiri	k*7	
Düzenli olarak gerçekleştirilen hakemli ulusal bilimsel etkinlikte (konferans, sempozyum veya kongre) sözlü olarak sunulan ve etkinlik kitabında yayımlanan tam bildiri	k*8	

Düzenli olarak gerçekleştirilen hakemli ulusal bilimsel etkinlikte (konferans, sempozyum veya kongre) sözlü olarak sunulan ve etkinlik kitabında özet olarak yayımlanan bildiri	k*6	
Düzenli olarak gerçekleştirilen hakemli ulusal bilimsel etkinlikte (konferans, sempozyum veya kongre) poster olarak sunulan ve etkinlik kitabında yayımlanan tam bildiri	k*6	
Düzenli olarak gerçekleştirilen hakemli ulusal bilimsel etkinlikte (konferans, sempozyum veya kongre) poster olarak sunulan ve etkinlik kitabında özet olarak yayımlanan bildiri	k*4	
<i>Bölüm puanı</i>		
13. Ödül (Çalışma/proje/ yayın teşvik/teşekkür-başarı belgesi ve plaketi/burs/onur belgesi/hizmet belgesi hariç)		
YÖK Yılın Doktora Tezi Ödülü	100	
TÜBİTAK Bilim Ödülü	200	
TÜBA Akademi Ödülü	200	
TÜBİTAK-TWAS veya Teşvik Ödülü	100	
TÜBA GEBİP Ödülü	100	
TÜBİTAK Ufuk2020 Programı Eşik Üstü Ödülü	100	
Yurt dışı kurum veya kuruluşlardan alınan bilim ödülü (sürekli olarak verilen, daha önce en az beş kez verilmiş, ilgili kurum veya kuruluşun web sayfasından duyurulan ve akademik ağırlıklı bir değerlendirme jürisi/seçici kurulu olan) (aynı çalışma/eser nedeniyle alınan farklı ödüller için en fazla bir defa puanlama yapılır)	80	
Yurt içi kurum ve kuruluşlardan alınan bilim ödülü (sürekli olarak verilen, daha önce en az beş kez verilmiş, ilgili kurum veya kuruluşun web sayfasından duyurulan ve akademik ağırlıklı bir değerlendirme jürisi/seçici kurulu olan) (aynı çalışma/eser nedeniyle alınan farklı ödüller için en fazla bir defa puanlama yapılır)	40	
Uluslararası jüri sürekli düzenlenen güzel sanat etkinliklerinde/yarışmalarında eserlere verilen uluslararası derece ödülü (aynı çalışma/eser nedeniyle alınan farklı ödüller için en fazla bir defa puanlama yapılır) (mansiyon için puanın yarısı)	40	
Ulusal jüri sürekli düzenlenen güzel sanat etkinliklerinde/yarışmalarında eserlere verilen ulusal derece ödülü (aynı çalışma/eser nedeniyle alınan farklı ödüller için en fazla bir defa puanlama yapılır) (mansiyon için puanın yarısı)	20	
Mevzuatı çerçevesinde, ilgili kuruluşlar (Meslek Odaları, Yerel Yönetimler, Bakanlıklar, Uluslararası Kuruluşlar) tarafından sürekli düzenlenen, planlama, mimarlık, kentsel tasarım, peyzaj tasarımı, iç mimari tasarım, endüstri ürünleri tasarımı ve mimarlık temel alanındaki diğer yarışmalarda derece ödülü (aynı çalışma/eser nedeniyle alınan farklı ödüller için bir defa puanlama yapılır) (mansiyon için puanın yarısı)	20	
<i>Bölüm puanı</i>		
14. Tez Danışmanlığı (Tamamlanmış tezler için) (Varsa ikinci danışman için puanın yarısı alınır)		
Doktora tezi	20	
Yüksek lisans tezi	5	
<i>Bölüm puanı</i>		
TOPLAM PUAN		

Tablo 3. k katsayısı değeri.

Kiři sayısı	k
1	1
2	0,8
3	0,6
4	0,45
5	0,35
6	0,3
7 veya daha fazla	0,25

Tablo 4. r katsayısı değeri.

Projedeki rol	r
Yürütücü	1
Araştırmacı, Bursiyer	0,5
Danışman	0,2

Tablo 5. p katsayısı değeri.

Dergi Q kategorisi (Web of Science)	p
Q1-Q2	1
Q3	0,8
Q4	0,6

EK 3: TANIMLAR VE KISALTMALAR

- a) AHCI: Art and Humanities Index (Sanat ve Beşeri Bilimler Endeksi),
- b) Alan endeksleri: Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı tarafından hazırlanıp Yükseköğretim Kurulunca onaylanan doçentlik başvurusu için kabul edilen endeksleri,
- c) Atıf: Bir esere başka bir eserde alıntı yapılmasını,
- ç) Ödül: Başvuru sahibinin, kendi alanı ile ilgili yapmış olduğu mesleki, bilimsel veya sanatsal faaliyetler dolayısıyla almış olduğu ödülleri,
- d) Proje: Amacı, kapsamı, genel ve teknik tanımı, süresi, bütçesi, özel şartları, diğer kurum, kuruluş, gerçek ve tüzel kişilerce sağlanacak aynî ve/veya nakdî destek tutarları, sonuçta doğacak fikrî mülkiyet haklarının paylaşım esasları tespit edilmiş ve Ar-Ge faaliyetlerinin her safhasını belirleyecek mahiyette ve bilimsel esaslar çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetler bütünü,
- e) SCI: Science Citation Index (Bilim Atıf Endeksi),
- f) SCI-Expanded: Science Citation Index-Expanded (Bilim Atıf Endeksi-Genişletilmiş),
- g) Sergi: Sanatsal niteliği haiz sergi, bienal, trienal, gösteri, dinleti, festival veya gösterim etkinliği,
- ğ) SSCI: Social Sciences Citation Index (Sosyal Bilimler Atıf Endeksi),
- h) Tanınmış Ulusal Yayınevi: En az beş yıldır ulusal düzeyde düzenli faaliyet yürüten, daha önce aynı alanda farklı yazarlara ait en az yirmi kitap yayımlamış yayınevini,
- ı) Tanınmış Uluslararası Yayınevi: En az beş yıldır uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten, aynı alanda farklı yazarlara ait en az yirmi kitap yayımlamış yayınevini,
- i) Tasarım: Bir yapı, ürün veya nesnenin ilk çizim veya taslağını,
- j) Tebliğ: Düzenli olarak gerçekleştirilen hakemli ulusal veya uluslararası bilimsel konferans, sempozyum veya kongrede sunulmuş bildiri,
- k) Ulusal patent: Ulusal mevzuat kapsamında başvurusu yapılan ve inceleme raporu sonucunda Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından verilmiş patenti,
- l) Uluslararası patent: Patent İşbirliği Antlaşması (PCT) kapsamında yapılan ve uluslararası araştırma raporunun yazılı görüş kısmında veya uluslararası ön inceleme raporunda en az bir istemin patentlenebilirlik kriterlerini (yenilik, buluş basamağı, sanayiye uygulanabilirlik) sağladığı ifade edilen uluslararası patent başvurusunu veya Avrupa Patent Sözleşmesi (EPC) kapsamında başvurusu yapılan ve Avrupa Patent Ofisi tarafından verilmiş patenti, ifade eder.

EK 4: ÖLÇÜTLERİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE VE PUANLARIN HESAPLANMASINDA DİKKATE ALINACAK HUSUSLAR

(1) Başvuru sahiplerinin sadece kendi alanı ile ilgili yapmış olduğu faaliyetler değerlendirilir.

(2) Proje faaliyetinin değerlendirilmesinde, sadece bilim, teknoloji ve sanata katkı sağlayıcı nitelikte yurt içinde veya yurt dışında başarı ile sonuçlandırılmış ve sonuç raporu onaylanmış projeler değerlendirmeye alınır. Döner sermaye üzerinden yapılan dış kaynaklı (yurt içi veya yurt dışı) projelerin bu kapsamda değerlendirilebilmesi için projenin Ar-Ge niteliğinin olması ve toplam proje süresinin dokuz aydan az olmaması koşulu aranır. TÜBİTAK'ın sadece akademik destekleri bu kapsamda değerlendirmeye alınırken; sanayi, kamu, girişimcilik, bilimsel etkinlik ve bilim ve toplum destekleri değerlendirmeye alınmaz. Araştırma altyapısı oluşturulması, girişimcilik, araştırmacıların ve öğrencilerin araştırma kültürünün desteklenmesine yönelik projeler, yükseköğretim kurumları tarafından desteklenen bilimsel araştırma projeleri, yerel kalkınma, topluma hizmet, mesleki eğitim, sosyal sorumluluk ve benzeri amaçlar için fon sağlayan İŞKUR, Kalkınma Ajansı, KOSGEB ve benzeri kurumların destekleri, döner sermaye üzerinden yapılan bilirkişilikler ve danışmanlıklar, AB Katılım Öncesi Mali Yardım projeleri değerlendirmeye alınmaz.

(3) Doktora sonrası araştırma faaliyetinin değerlendirilmesinde, sadece bilim, teknoloji ve sanata katkı sağlayıcı nitelikte, yurt içinde veya yurt dışında başarı ile yürütülmüş araştırmalar değerlendirmeye alınır. Eylem planı, fizibilite raporu ve envanter çalışması değerlendirmeye alınmaz. İki aydan az süren burssuz araştırmalar değerlendirmeye alınmaz. Burslu araştırmalarda asgari ay sınırlaması yoktur ve bir aydan az süren araştırmalar bir ay olarak değerlendirilir.

(4) Kitapların ISBN, dergilerin ise ISSN numaralarının olması esastır. Sergiler kapsamında hazırlanan küratörlük kitapları değerlendirme dışıdır. Sınavlar için hazırlanmış soru kitapları değerlendirme dışıdır. Dergilerde yayınlanan makalelerin değerlendirilmesinde ilgili derginin basılmış olması veya elektronik ortamda yayınlanması (cilt, sayfa ve yıl bilgileri ile künyesi açık bir şekilde sunulmalı) esastır. Diğer uluslararası veya ulusal hakemli dergilerin değerlendirme kapsamında olabilmesi için derginin editör/yayın kurulunun olması, bilimsel değerlendirme sürecinin varlığı, işliyor olması ve bu sürecin nasıl işlediğinin derginin web sayfasında yer alması ve derginin web sayfası üzerinden yayınlanmış makalelerin künyelerine ulaşılabilmesi gerekir. Ulusal ve uluslararası boyutta performansa dayalı ses ve/veya görüntü kayıtlarının değerlendirilmesinde yayımlanmış olma koşulu aranır.

(5) Tasarım faaliyetinin değerlendirilmesinde sadece bilim, teknoloji ve sanata katkı sağlayıcı nitelikte, başvuru sahibinin kendi alanı ile ilgili olan ve kamu kurumları veya özel hukuk tüzel kişileriyle yapmış olduğu sözleşme uyarınca uygulanmış veya ticarileştirilmiş tasarımlar dikkate alınır.

(6) Ulusal incelemesiz patentler değerlendirme kapsamı dışındadır.

(7) Atıfların değerlendirilmesinde, sadece bu Yönerge kapsamında değerlendirilen yayınlarda/eserlerde ve yine bu Yönerge kapsamında değerlendirilen yayınlara/eserlere yapılan atıflar dikkate alınır, diğerleri kapsam dışıdır. Başvuru sahibinin kendi yayınlarına/eserlerine yaptığı atıflar kapsam dışıdır. Aynı esere bir kitabın veya makalenin farklı bölümlerinde/kısımlarında yapılan atıflar yalnızca bir atıf olarak değerlendirilir. Ancak, bölüm yazarları farklı olan kitaplarda farklı bölümlerde yapılan her bir atıf için ayrı puan değerlendirmesi yapılır.

(8) Ödüllerin değerlendirilmesinde, ödülün başvuru sahibinin alanı ile ilgili yapmış olduğu çalışmalar için verilmiş olması esastır. Tebliğler için verilen ödüller, dergi hakemlikleri için yayınevleri veya dergiler tarafından verilen ödüller ve başvuru sahibinin kendi üniversitesinden aldığı ödüller değerlendirmeye alınmaz.